

## POSTANOWIENIE

25 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 25 lipca 2024 r. w Warszawie  
w sprawie z powództwa P. W. i M. W.  
przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.  
o ustalenie i zapłatę,  
na skutek skargi kasacyjnej Banku spółki akcyjnej w W.  
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach  
z 24 marca 2023 r., V ACa 542/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanemu niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

## UZASADNIENIE

Wyrokiem z 7 września 2021 r. Sąd Okręgowy w Gliwicach oddalił powództwo główne w zakresie żądania ustalenia bezskuteczności względem powodów P. W. i M. W. § 2 ust. 2 i § 7 ust.1 umowy o kredyt hipoteczny z 17 czerwca 2008 r., zawartej pomiędzy nimi a Bankiem S.A. w W. i ustalił, że umowa ta jest nieważna, w pozostałej zaś części powództwo oddalił.

Zaskarżonym wyrokiem z 24 marca 2023 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach, uwzględniając częściowo apelację powodów, zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji w ten sposób, że zasądził od pozwanego łącznie na rzecz powodów kwotę 246634,05 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 3 stycznia 2023 r. do dnia zapłaty oraz 30 875,73 CHF z ustawowymi odsetkami od sumy pieniężnej wyrażonej w walucie obcej od 3 stycznia 2023 r. do dnia zapłaty, oddalił w pozostałym zakresie powództwo o zapłatę i ich apelację oraz w całości oddalił apelację strony pozwanej.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu odwoławczego pozwany Bank oparł na zarzutach naruszenia przepisów prawa materialnego, tj. art. 385<sup>1</sup> § 1 k.c.; art. 385<sup>1</sup> § 1 k.c. w zw. z art. 22<sup>1</sup> k.c.; art. 385<sup>1</sup> w zw. z art. 6 ust. 1 w zw. z art. 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (dalej: „dyrektywa 93/13”) w zw. z art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej w zw. z art. 5 k.c.; art. 4 w zw. z art. 1 ust. 1 lit a) i b) ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe w zw. z art. 316 § 1 k.p.c.; art. 56 k.c., art. 65 k.c. i art. 358 § 2 k.c.; art. 496 k.c. w zw. z art. 497 k.c.

Pozwany wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na to, że:

1) w sprawie występują istotne zagadnienia prawne:

a) Czy biorąc pod uwagę, że zgodnie z informacjami z rejestru przedsiębiorców CEIDG powód prowadzi działalność gospodarczą od 2005 r., sporny kredyt zaciągnął w 2008 r., zaś działalność tą wykonuje pod adresem kredytowanej nieruchomości co najmniej od przeniesienia danych z ewidencji gminnej do CEIDG w 2011 r. to sąd powinien zobowiązać powoda do wykazania posiadania statusu konsumenta za pomocą określonych środków dowodowych np. poprzez przedłożenie dokumentacji poprzedzającej 2011 r. oraz do przedłożenia umów najmu lokali gdzie powód miałby wykonywać działalność gospodarczą?

b) Czy w przypadku stwierdzenia przez sąd powszechny, że klauzule określające kurs walutowy, stosowany do określenia wysokości świadczenia

stron w walucie krajowej, zawarte w umowie kredytu indeksowanego kursem waluty obcej, zawartej przez przedsiębiorcę z konsumentem, mają charakter niedozwolonych postanowień umownych (postanowień abuzywnych) w rozumieniu art. 385<sup>1</sup> § 1 k.c., sąd krajowy poprzez zastosowanie przepisów prawa cywilnego dotyczących wykładni oświadczeń woli oraz treści czynności prawnych powinien uzupełnić stosunek prawny umowy kredytu treścią wynikającą z przepisów prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym, jeżeli operacja ta zrealizuje cel art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 i przywróci faktyczną równowagę między stronami np. poprzez odwołanie do kursu średniego NBP do rozliczeń stron na podstawie art. 358 § 2 k.c. bądź art. 69 ust. 3 pr. bank., ewentualnie art. 24 ustawy o NBP, art. 41 ustawy Prawo wekslowe lub poprzez wykładnie oświadczeń woli stron na podstawie art. 65 k.c.?

c) Czy podejmując decyzję ad d) Sądy powinny brać pod uwagę konieczność zachowania proporcjonalności pomiędzy wagą naruszenia i jej potencjalnymi skutkami a konsekwencjami dla obu stron przyjętego przez Sąd rozwiązania, w szczególności w kontekście zasady równości prawa, proporcjonalności - adekwatności konsekwencji dla stron do rzeczywistej wagi stawianych bankowi zarzutów, zgodności z zasadami współżycia społecznego?

2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych:

a) art. 385<sup>1</sup> § 1 k.c. w zw. z art. 65 § 1 k.c. oraz § 2 k.c. w celu rozstrzygnięcia wątpliwości i usunięcia związanej z nimi rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych przez udzielenie odpowiedzi na następujące pytania:

i. Czy przesłankę „rażącego naruszenia interesu konsumenta” należy utożsamiać wyłącznie z samą nierównowagą praw i obowiązków stron umowy, czy też należy uwzględniać ekonomiczny wymiar interesu konsumenta, w szczególności poprzez dokonanie oceny wyraźnej finansowej korzystności kredytu indeksowanego, w czasie zawierania umowy, w porównaniu do kredytu złotowego, również dostępnego kredytobiorcom, wyrażającą się perspektywą spłacania ewidentnie niższych rat kredytu indeksowanego?

ii. Czy interpretację pojęcia „postanowienie umowy” należy rozumieć rozszerzające i obejmować nim automatycznie całą klauzulę uznaną za abuzywną, nawet, jeśli faktycznie zarzut abuzywności dotyczy tylko jednego z unormowanych w danym postanowieniu aspektów, czy też zakres niezwiązania postanowieniem w rozumieniu art. 385<sup>1</sup> § 1 powinien zostać ograniczony wyłącznie do tej części postanowienia i tego aspektu, który był przedmiotem badania pod względem abuzywności i niewątpliwie był objęty zgodnym zamiarem i świadomością konsumenta zawierającego umowę?

Z ostrożności procesowej skarżący powołał się ponadto na oczywistą zasadność skargi mającą wynikać z tego, że Sąd Apelacyjny nie uwzględnił podniesionego w toku postępowania apelacyjnego zarzutu zatrzymania świadczenia w zakresie kwoty 455 000,00 PLN stanowiącej równowartość wypłaconego kapitału w sytuacji, gdy biorąc pod uwagę teorię dwóch kondycji, skierowanie w sposób skuteczny takiego zarzutu procesowego winno mieć swoje odzwierciedlenie w treści wyroku sądu drugiej instancji.

Powodowie w swych odpowiedziach na skargę kasacyjną pozwanego wniesli o odmowę przyjęcia jego skargi do rozpoznania bądź o jej oddalenie, a ponadto o zasądzenie na rzecz każdego z nich kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c.). Cel wymagania przewidzianego w art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c. może zostać osiągnięty jedynie przez powołanie i właściwe uzasadnienie istnienia wymienionych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania następuje na podstawie oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają przyczynom kasacyjnym wymienionym w art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c.

Pozwany Bank powołał się w swej skardze na przyczyny przewidziane w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c., jednakże na żadną z nich skutecznie.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c.) polega, na sformułowaniu takiego zagadnienia, wskazaniu przepisu na tle, którego się ono pojawiło i zaprezentowaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11, z 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ. i z 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo jego niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ. i z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

Zagadnienie prawne związane ze statusem powodów jako konsumentów zostało sformułowane bez uwzględnienia celu zaciągniętego kredytu, którym był zakup gotowego mieszkania (k. 31 § 2 ust.3). Natomiast pozostałe podnoszone we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zagadnienia i wątpliwości interpretacyjne zostały już wyjaśnione szczegółowo w orzecznictwie (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego w sprawach I CSK 2225/23, I CSK 2268/23, I CSK 2291/23 i I CSK 2334/23 oraz wyroki w sprawach II CSKP 957/23, II CSKP 1002/23, II CSKP 1956/22, II CSKP 2164/22 i II CSKP 2295/22).

Przewidziana w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy już z treści tego szczególnego środka zaskarżenia, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika,

że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. Chodzi o kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego lub procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ. i z 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i wskazane tam orzecznictwo). W tym też kierunku powinny zmierzać argumenty skarżącego mające przekonać o tym, że skargę należy przyjąć do rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność.

Co do zagadnienia związanego z zarzutem zatrzymania, trzeba wspomnieć, że w postanowieniu z 8 maja 2024 r. (C-424/22) Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej podważył uprawnienie banku z tego tytułu w sporze z konsumentem.

Oczywistym zaś jest, że jeśli Sąd rozstrzyga negatywnie o zgłoszonym przez pozwanego zarzucie zatrzymania, to nie orzeka o tym w sentencji wyroku, podobnie jak w przypadku nieuwzględnienia zarzutów przedawnienia czy potrącenia.

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398<sup>21</sup> k.p.c., w zakresie zaś odsetek, opierając się na art. 98 § 1<sup>1</sup> k.p.c. w zw. z art. 19 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614) oraz przy uwzględnieniu § 2a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności (jedn. tekst: Dz. U. z 2021 r., poz. 2324). Zasądzone koszty obejmują wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według stawki minimalnej (§ 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2

rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, jedn. tekst: Dz. U. z 2023 r., poz. 1964). W kontekście wynikającego z art. 98 § 1 k.p.c. wymogu oceny żądania zwrotu kosztów procesu przez pryzmat ich niezbędności i celowości Sąd uznał, że należało zasądzić na rzecz powodów łącznie koszty postępowania kasacyjnego uwzględniające wynagrodzenie za zastępstwo procesowe jednego pełnomocnika, tym bardziej, że treść odpowiedzi na skargę kasacyjną jest zbieżna, zaś w postępowaniu przed Sądami obu instancji powodowie byli zastępowani przez jednego pełnomocnika..

Już tylko na marginesie należy wskazać, że w zdaniach odrębnych do uzasadnień wyroków w sprawach II CSKP 377/22 i II CSKP 395/22 oraz w zdaniach odrębnych do wyroków w sprawach II CSKP 616/22, II CSKP 701/22 i II CSKP 1511/22, podjęto próby rozwiązania zagadnień prawnych związanych z klauzulami przeliczeniowymi i klauzulami walutowymi, w tym klauzulami ryzyka walutowego - przy uwzględnieniu orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej - na tle konkretnych stanów faktycznych w odniesieniu do problematyki nieważności umów kredytowych indeksowanych i denominowanych do waluty obcej, zawieranych z konsumentami. Jednak w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych zaprezentowane tam koncepcje w ogóle nie przyjęły się.

[SOP]

(r.g.)